

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Entreprenörskap på landsbygden

– En studie av tre landsbygdsföretag

Rural entrepreneurship – a study of three rural firms

Malin Johansson

Nadja Pudas

Entreprenörskap på landsbygden – en studie av tre landsbygdsföretag
Rural entrepreneurship – a study of three rural firms

Malin Johansson
Nadja Pudas

Handledare: Johan Gaddefors, SLU,
Institutionen för ekonomi

Examinator: Carl Johan Lagerkvist, SLU,
Institutionen för ekonomi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi C

Kurskod: EX0538

Program: Ekonomi – kandidatprogram

Fakultet: Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2014

Omslagsbild: Nadja Pudas och Pytt Hamberg

Serienamn: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Nr: 854

ISSN 1401-4084

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: landsbygd, entreprenörskap, landsbygdsföretag, entreprenöriell aktivitet, kontext, landsbygdens särskildhet, bricolage, embeddedness, VRIO.

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Johan Gaddefors som genom sin kompetens och förmåga att se allt utifrån ett bredare perspektiv har väglett oss genom denna kandidatuppsats. Tack!

Vi vill även passa på att tacka Leif Lindh, Pytt Hamberg samt Lennart Ljungman som har ställt upp på intervju och visat sitt engagemang. Tack för att ni möjliggjorde denna uppsats.

Uppsala, juni 2014

Malin Johansson & Nadja Pudas

Abstract

Once the countryside was dominated by farming and agricultural businesses and employed approximately 2,4 million people. Today barely 40 000 people work within this field due to poor profitability. This has resulted in many other types of businesses becoming increasingly common in rural areas, for example tourism and contracting businesses. The countryside can be seen as a difficult context within which to conduct an entrepreneurial activity. This because the rural and urban social and economical conditions differ. Additional differences can be seen in the availability of resources, the long distances between city and countryside as well as the lack of infrastructure and poor profitability.

The aim of this study is to examine how businesses conduct their entrepreneurial activities in the countryside and also illustrate possibilities and well as difficulties associated with this context. To achieve this a literature review has been conducted within the fields of countryside and entrepreneurship. The literature review has then been analyzed using the results from three case studies. The thesis consists of a qualitative study where three semi-structured interviews have been conducted with entrepreneurs at Gårdsjö elkpark, Rånäs stables and breeding station as well as Hamralpaca.

The possibilities and difficulties, which have been identified in this study, are consistent with previous research. Differences in rural and urban areas, as experienced by the entrepreneurs, have also been confirmed and are also consistent with earlier studies. The three businesses studied show an apparent innovativeness and creativity. These qualities have proven to be important factors in order to manage the difficulties of the rural context, but are also important when it comes to identifying possibilities and requirements. The study also shows that the rural area's spatial context is of importance when it comes to the entrepreneurial activity. The three studied businesses are situated in scenic areas, which has led to competitive advantages as calm, quiet and a sense of freedom are qualities, which the costumers demand. The entrepreneurs themselves find that the farms' geographical location contributes to an enhanced quality of life for them and their families.

Sammanfattning

Tidigare dominerades landsbygden av jord- och lantbruksföretag och sysselsatte ca 2,4 miljoner människor. Idag arbetar knappt 40 000 människor inom detta område, då lönsamheten är svag. Det har medfört att många andra typer av entreprenörskap har blivit vanliga på landsbygden, som exempelvis turism- och entreprenadverksamheter. Landsbygden kan anses vara en svår kontext att bedriva en entreprenöriell aktivitet i. Detta då landsbygdens sociala samt ekonomiska förutsättningar skiljer sig åt jämfört med städernas. Andra skillnader kan ses i tillgången av resurser, de långa avstånden mellan stad och land samt den bristande infrastrukturen och svaga lönsamheten.

Syftet med denna studie är att undersöka hur företag bedriver sina entreprenöriella aktiviteter på landsbygden samt att belysa möjligheter och svårigheter som är förknippade med denna kontext. För att uppnå detta syfte har fallstudier gjorts på tre landsbygdsföretag. Därefter har en litteratgenomgång genomförts inom ämnena landsbygd och entreprenörskap. Litteraturgenomgången diskuteras sedan med hjälp av resultatet från de tre fallstudierna. Uppsatsen har utgjorts av en kvalitativ studie där tre halvstrukturerade intervjuer har genomförts med företagets entreprenörer på Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminstation samt Hamralpaca.

De möjligheter och svårigheter som har identifierats i denna studie överensstämmer med tidigare forskningsresultat. Skillnader som entreprenörerna upplever mellan landsbygden och staden är något som också bekräftats och är förenlig med tidigare studier. De tre studerade företagen visar tydlig innovationsförmåga och kreativitet. Dessa egenskaper har visat sig vara viktiga faktorer för att klara av att överbygga landsbygdskontextens svårigheter, men också ett sätt att uppfatta och se möjligheter samt behov. Studien påvisar även att landsbygdens rumsliga kontext är av betydelse för den entreprenöriella aktiviteten. De tre studerade företagen är belägna i natursköna områden, vilket har medfört konkurrensfördelar då lugn, tystnad och frihetskänsla är något som kunderna efterfrågar. Entreprenörerna själva anser också att gårdarnas geografiska plats bidrar till en förhöjd livskvalitet för dem och deras familjer.

Innehållsförteckning

1 INTRODUKTION	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEM	1
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.4 AVGRÄNSNINGAR	2
1.5 UPPSATSENS STRUKTUR	3
2 TEORI	4
2.1 LANDSBYGDENS KONTEXT	4
2.1.1 Definition av landsbygd	5
2.1.2 Entreprenörskap på landsbygden	5
2.2 MÖJLIGHETER MED ATT BEDRIVA ENTREPRENÖRIELLA AKTIVITETER PÅ LANDSBYGDEN	6
2.2.1 Bricolage	6
2.2.2 Embeddedness	7
2.2.3 Möjligheter utvunna ur kontexten	7
2.3 SVÅRIGHETER MED ATT BEDRIVA ENTREPRENÖRIELLA AKTIVITETER PÅ LANDSBYGDEN	8
2.3.1 Landsbygdens särskildhet	8
2.3.2 VRIO	8
2.4 TEORETISK SAMMANFATTNING	9
3 METOD	11
3.1 NARRATIV LITTERATURGENOMGÅNG	11
3.2 FALLSTUDIE	11
3.2.1 Halvstrukturerad intervju	12
3.2.2 Val av företag	12
3.3 ETISKA FRÅGESTÄLLNINGAR	12
3.4 TROVÄRDIGHET	13
4 EMPIRI	14
4.1 GÅRDSJÖ ÄLGPARK	14
4.1.1 Bakgrund	14
4.1.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	14
4.1.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	15
4.2 RÄNÄS STALL OCH SEMINSTATION	15
4.2.1 Bakgrund	15
4.2.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	16
4.2.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	16
4.3 HAMRALPACA	17
4.3.1 Bakgrund	17
4.3.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	17
4.3.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden	18
4.4 EMPIRISK SAMMANFATTNING	19
5 ANALYS OCH DISKUSSION	20
5.1 LANDSBYGDENS KONTEXT	20
5.2 MÖJLIGHETER MED ATT BEDRIVA ENTREPRENÖRIELLA AKTIVITETER PÅ LANDSBYGDEN	21
5.2.1 Bricolage	22
5.2.2 Embeddedness	23
5.3 SVÅRIGHETER MED ATT BEDRIVA ENTREPRENÖRIELLA AKTIVITETER PÅ LANDSBYGDEN	24
5.3.1 Gårdsjö älgpark	24
5.3.2 Rånäs stall och seminstation	24
5.3.3 Hamralpaca	24
5.3.4 VRIO	25

6 SLUTSATSER	26
6.1 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	26
REFERENSER	
BILAGOR	
BILAGA 1 INTERVJUGUIDE	

Figurförteckning

FIGUR 1. UPPSATSENS STRUKTUR, (EGEN BEARBETNING)	3
FIGUR 2. VRIO, (EGEN BEARBETNING AV BARNEY, 1991)	9

Tabellförteckning

TABELL 1. KONTEXTDIMENSIONER, (EGEN BEARBETNING AV WELTER, 2011)	4
--	---

1 Introduktion

I detta kapitel ges en bakgrund till uppsatsens formulerade problem. Problemet mynnar sedan ut i ett syfte och två forskningsfrågor. Här presenteras även avgränsningar och vilka konsekvenser de kan komma att medföra. Slutligen presenteras uppsatsens struktur.

1.1 Bakgrund

I början av 1900-talet var den vanligaste sysselsättningen i Sverige jordbruk, boskapsskötsel och fiske (www, SCB, 2014). Under denna tid arbetade cirka 2,4 miljoner människor inom detta område, idag handlar det om knappt 40 000 människor (www, SCB, 2014). Det innebär en minskning med 98,3 procent på hundra år. Detta är ett resultat av urbaniseringen och avfolkningen från landsbygden som tog fart i slutet av 1800-talet i samband med industrialiseringen (www, SCB, 2013). På 1930-talet var antalet boende på landsbygden mindre än antalet boende i städerna och sedan dess har avfolkningen bara fortsatt (www, SCB, 2013). Idag lever cirka en tredjedel av Sveriges befolkning på landsbygden (Jordbruksverket, 2013).

Urbaniseringen har haft en negativ inverkan på skapandet av arbetstillfällen, service och infrastruktur i landsbygdsområdena (Jordbruksverket, 2009). I och med avfolkningen har även företag flyttat från landsbygden in till städerna (OECD, 2006). Enligt Jordbruksverket (2009) är tillväxten av antal företag på landsbygden lägre än vad den är i städerna.

Den negativa trenden på landsbygden har medfört att EU:s jordbrukspolitik har valt att satsa på landsbygdsutveckling (Surry & Nordström, 2008). Målsättningen med jordbrukspolitiken och landsbygdsutvecklingen är att främja en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling (Surry & Nordström, 2008). I detta innefattas bland annat stöd för att skapa arbetstillfällen samt företagsstöd för att i huvudsak stötta små landsbygdsföretag (Jordbruksverket, 2009). Idag finns möjligheten att bevilja företagsstöd till alla typer av företag ute på landsbygden inom landsbygdsprogrammet (Jordbruksverket, 2009). Den största delen av stödet går till företag inom jordbrukssektorn. Entreprenörskap är en viktig aktivitet inom många landsbygdsområden för att hålla landsbygden levande samt motverka den pågående avfolkningen som resulterar i sjunkande arbetssysselsättning, servicenivåer och levnadsstandarder (OECD, 2006).

På grund av urbaniseringen och en svag lönsamhet inom lant- och jordbrukssektor har en annan typ av företagande vuxit sig allt starkare (Andersson et al., 2008). Entreprenörer har skapat nya affärsidéer på sina gårdar och utvecklat mångsyssleri (Andersson et al., 2008). Detta innebär att de har flera alternativa entreprenöriella aktiviteter som exempelvis turism- och entreprenadverksamhet.

1.2 Problem

Begreppet landsbygd har många definitioner och är en typ av kontext som handlar om olika miljöer och särskilda förutsättningar (Anderson, 2000). Dessa kan exempelvis vara tillgänglighet samt avstånd till städer, vilket kan utgöra en svårighet för företag eftersom kunder och marknaden finns där. Statistiken som Jordbruksverket (2009) presenterar påvisar att företag som är beroende av tillgänglighet och närhet till en marknad är belägna i städerna.

Företag som inte är beroende av detta kan vara belägna på landsbygden (Jordbruksverket, 2009).

Det finns skillnader med att bedriva ett företag i staden jämfört med på landsbygden (Anderson, 2000). Den största skillnaden ligger i de två olika kontexttyperna som innehar skilda förutsättningar och miljöer. På landsbygden gäller det ofta för entreprenören att vara innovativ samt dra nytta av den fysiska miljön som landsbygden har att erbjuda (Jack & Anderson, 2002). Det är för entreprenören viktigt att överbrygga och vända de svårigheter som landsbygden är förknippad med till sin fördel (Jack & Anderson, 2002).

Baker & Nelson (2005) menar också på att innovation är en viktig del i den entreprenöriella aktiviteten, i form av att kunna kombinera och återanvända befintliga resurser. Bricolage är ett begrepp som Baker & Nelson (2005) använder för att beskriva hur entreprenörskap kan uppstå i miljöer där resurserna är begränsade. Landsbygden är en kontext med möjligheter men kan också anses ha begränsningar vad gäller lönsamhet, bristande kapital och infrastruktur (Lundberg & Fredman, 2012). Det är därför viktigt att entreprenörerna utnyttjar de sociala- och fysiska resurserna som omgivningen tillhandahåller för att kunna bedriva aktiviteter samt upptäcka nya entreprenöriella möjligheter (Baker & Nelson, 2005). Baker & Nelson (2005) poängterar därmed vikten av att entreprenören inte fokuserar på begränsningarna i miljön och resurstillgången utan fokuserar på möjligheterna.

Många forskare och studier påvisar att interaktionen mellan entreprenörskap och kontext spelar en allt större roll för att förstå bildandet och utvecklingen av entreprenörskap (Welter, 2011; Anderson, 2000; Jack & Anderson, 2002). Interaktionen mellan landsbygdens miljö och entreprenöriella aktiviteter samt de möjligheter och svårigheter som entreprenörer ute på landsbygden kan påträffa fann vi, liksom andra forskare, spännande och utmanande. Detta gjorde att vi i denna uppsats valde att fördjupa oss i ämnet samt undersöka hur möjligheterna har nyttjats i olika företag på landsbygden samt vilka svårigheterna är och hur de har övervunnits.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att studera hur företag bedriver entreprenöriella aktiviteter i en landsbygdskontext. De forskningsfrågor som kommer att beaktas är:

Vilka möjligheter ser entreprenören med att vara belägen på landsbygden?

Vilka svårigheter ser entreprenören med att vara belägen på landsbygden?

1.4 Avgränsningar

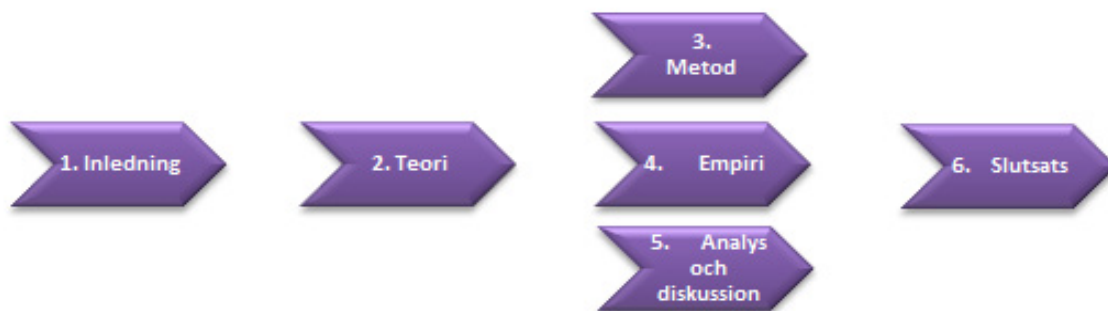
I denna uppsats kommer vi att fokusera på mikroföretag som är belägna på landsbygden, då det är en vanlig företagsform. Därmed utesluter vi små, medelstora och stora företag som kan uppleva andra typer av svårigheter och möjligheter med att vara verksam på landsbygden.

I begreppet landsbygd har avgränsningar vidtagits. I denna uppsats kommer tätortsnära landsbygd att beaktas utifrån Glesbygdsverkets definition, då vi anser att den är lätt att tillämpa. Det kan bidra till att andra landsbygdsdefinitioner inte definierar de studerade företagens områden som landsbygd. Detta kan medföra att svårigheter och möjligheter med

att bedriva entreprenöriella aktiviteter kan komma att skilja sig åt i jämförelse med andra liknande studier.

I denna uppsats definieras entreprenörskap som en process som börjar med att en affärsidé uppstår och sedan förverkligas. Denna definition valdes då den lämpar sig bäst för de tre studerade företagen. Inom entreprenörskapsteorin finns det många olika definitioner av begreppet och beroende på vilken definition som väljs kan utfallet bli olika.

1.5 Uppsatsens struktur

Figur 1. Uppsatsens struktur, (egen bearbetning).

För att tydliggöra uppsatsens struktur har vi valt att illustrera upplägget med hjälp av figur 1. I kapitel 1 ges en bakgrund till uppsatsens formulerade problem. Problemet mynnar ut i ett syfte och ett antal forskningsfrågor. Även avgränsningar som vidtagits presenteras här. I kapitel 2 ges en redogörelse över den teori som är relevant för ämnet och problemformuleringen. Därefter följer kapitel 3 som innefattar en metoddel där det vetenskapliga tillvägagångssättet beskrivs. Här motiveras även varför olika val har gjorts och vilka resultat som det kan medföra. I kapitel 4 sammanfattas den insamlade empirin som har erhållits från de intervjuade företagen, Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminstation och Hamralpaca. I kapitel 5 görs en analys och diskussion av det studerade ämnet. Här länkas teoridelen och empiridelen ihop samt en diskussion förs kring problemet, syftet med studien samt de forskningsfrågor som har presenterats i kapitel 1. Uppsatsen avslutas i kapitel 6 med slutsatser som har dragits av det studerade ämnet.

Efter att i detta kapitel presenterat uppsatsens bakgrund, problem, syfte och avgränsningar kommer det i nästföljande kapitel en redogörelse av relevanta teorier.

2 Teori

I detta kapitel kommer litteratur och teori för vår studie att presenteras. Den litteratur och de teorier vi kommer att redogöra ligger inom ämnena entreprenörskap och landsbygdens kontext.

2.1 Landsbygdens kontext

Kontexten är viktig att beakta för att förstå hur olika typer av entreprenöriella aktiviteter kan uppkomma och upprätthållas (Welter, 2011). Entreprenöriella aktiviteter handlar om att skapa och utvinna ett värde från den omkringliggande omgivningen (Anderson, 2000). Genom att ta hänsyn till kontexten skapas en möjlighet att förstå när, hur och varför entreprenörskap uppstår. Detta bidrar också till en förståelse till vilka som är och blir inblandade i entreprenörskapet. Begreppet kontext är mångtydigt och kan innefattas av hela länder, samhällen eller bara den närliggande miljön (Welter, 2011). Oftast beskrivs kontexten som de omständigheter, villkor, situationer eller miljöer som ligger utanför den entreprenöriella aktiviteten (Welter, 2011). Dessa kan komma att ge entreprenören möjligheter men också sätta begränsningar för dennes handlingar. Kontexten kan ha en inverkan på den entreprenöriella aktiviteten och den entreprenöriella aktiviteten kan också ha en inverkan på kontexten, genom att förändra den närliggande miljön till att passa aktiviteten (Welter, 2011). Ett exempel på det kan vara att anlägga en skidort i ett orört naturområde.

Tabell 1. Kontextdimensioner, (egen bearbetning av Welter, 2011).

Rumslig kontext	• geografiska miljön, fysiska platsen, lokala samhället och infrastrukturen.
Social kontext	• uppbyggnad av nätverk, frekvensen av nätverksrelationer och familjen.
Institutionell kontext	• samhällets attityder, normer, lagar, regler, förordningar, kultur och politik.
Företagskontext	• industriers, marknaders och konkurrenters utveckling.

Welter (2011) delar in kontexten i olika dimensioner för att förstå hur och varför entreprenörskap skapas, vilket kan ses i tabell 1. De olika dimensionerna är rumslig-, social-, institutionell- och företagskontexten. Rumsliga kontextdimensionen består av den geografiska miljön och den fysiska platsen som företaget befinner sig i (Welter, 2011). Här är det lokala samhället och infrastrukturen i fokus. Den andra dimensionen är den sociala kontexten som handlar om uppbyggnaden av olika nätverk samt frekvensen av dessa nätverksrelationer (Welter, 2011). Även familjen är en viktig faktor i den sociala kontexten. Den institutionella kontextdimensionen innefattas av samhällets attityder och normer (Welter, 2011). Här återfinns även lagar, regler och förordningar. Kultur och politik är två andra faktorer som faller inom denna dimensions ramar (Welter, 2011). Den sista dimensionen är

företagskontexten som utgörs av hur industrier och marknader utvecklas (Welter, 2011). Industrierna och marknaderna har en påverkan på entreprenöriella aktiviteter i form av exempelvis antal konkurrenter som finns på marknaden.

Anderson (2000) beskriver kontexten och strukturen på landsbygden som dynamisk, alltså föränderlig, vilket utgör en svårighet. Detta då det blir svårare att förplanera samt veta vad en eventuell entreprenöriell aktivitet kommer att resultera i (Landström & Löwegren, 2009). Därmed kan det vara lämpligt att redan i förväg analysera vilka företagets möjligheter till anpassning och utveckling är. Eisenhardt & Martin (2000) menar att företags utbytbarhet är viktigt för att kunna utveckla och anpassa resurserna till den dynamiska omgivningen. Detta för att kunna tillfredsställa efterfrågan och kundernas olika behov som uppstår kontinuerligt. Dock kan det vara svårt för landsbygdsföretag att anpassa sina resurser på ett snabbt och effektivt sätt (Andersson et al., 2008). Detta då till exempel lantbruket har blivit alltmer kapitalintensivt och vanliga investeringar i byggnader på gården kan kosta upp mot 5-15 miljoner kronor per år. Gårdarna kan anses dyra att driva och renovera, vilket gör att de inte är lätta att bygga om efter kundernas varierande efterfråga och behov.

I denna uppsats kommer fokus i första hand att ligga på de rumsliga- och sociala kontextdimensionerna. Detta då vi anser att den rumsliga- och sociala kontexten har haft störst inverkan på de tre studerade företagen. Företagen anser också själva att den fysiska miljön, som är en del av den rumsliga kontexten, är en viktig del för deras entreprenöriella aktivitet. Kodithuwakku & Rosa (2002) menar att den rumsliga kontexten är mest lämplig när landsbygden ska studeras, eftersom landsbygden utgörs av en tydligt rumslig art som skiljer sig från staden. Det i form av särskilda ekonomiska, sociala och fysiska miljöer (Stathopoulou et al., 2004).

2.1.1 Definition av landsbygd

Landsbygden kan definieras på många olika sätt och är ofta rörlig och obestämd (Anderson, 2000). Anderson (2000) definierar landsbygdens kontext som omgivningen utanför statskärnan där de sociala och ekonomiska förutsättningarna skiljer sig från städerna. Dessa skillnader innefattar bland annat begränsningar vad gäller lönsamhet, bristande kapital och infrastruktur (Lundberg & Fredman, 2012).

Glesbygdsverket definierar landsbygden utifrån avstånd och den geografiska tillgängligheten (www, Tillväxtanalys, 2007). De menar att för att klassas som tätortsnära landsbygd har man en resväg på 5-45 minuter till en tätort med 3000 invånare. Vid en resväg längre än 45 minuter till en tätort klassas det som glesbygd. Glesbygdsverkets definition på tätortsnära landsbygd kommer att användas i denna studie. Detta uppsatsen tre studerade företag faller bäst inom ramen för denna definition.

2.1.2 Entreprenörskap på landsbygden

Entreprenörskap är ett mångtydigt begrepp och har en varierande betydelser i olika kontexter (Landström & Löwegren, 2009). Många människor är överens och associerar entreprenörskap med något framgångsrikt och positivt (Landström & Löwegren, 2009). En entreprenöriell person ses ofta som innovativ samt innehar kreativa idéer (Landström & Löwegren, 2009).

Ett annat sätt att se entreprenörskap på är att se det som en process där processen startar med att en affärsidé uppstår och sedan förverkligas (Shane & Venkataraman, 2000).

Entreprenörskapet handlar om skapandet och exploateringen av en ny affärsidé på marknaden. De senaste är vad vi i denna studie har valt att definiera begreppet som. Detta val av definition motiveras med den innovationsförmåga de tre studerade företagen i denna uppsats innehar. Det har i sin tur möjliggjort och förverkligat nya affärsidéer på marknaden.

Från att landsbygden har dominerats av jord- och lantbruk har nya entreprenöriella aktiviteter blivit mer populära, som exempelvis turism- och entreprenadverksamhet (Andersson et al., 2008). Landsbygden har gått från att vara ett produktionslandskap till ett konsumtionslandskap (Markantoni & van Hoven, 2012). I och med detta har naturen fått fler användningsområden och blivit en viktig del för entreprenöriella aktiviteter.

För att bedriva en entreprenöriell aktivitet på landsbygden krävs en interaktion mellan entreprenören och dennes omgivande kontext (Welter, 2011). Ofta är det själva kontexten, till exempel den omkringliggande naturen, som kan skapa begränsningar men också stora möjligheter (Welter, 2011). Enligt OECD (2006) finns det på landsbygden en stor del outnyttjade resurser samt ekonomisk potential. Detta skulle genom entreprenöriella aktiviteter kunna utnyttjas bättre och på så sätt bidra till en högre välfärd och levnadsstandard för boende på landsbygden (OECD, 2006).

Enligt Jordbruksverket (2009) är entreprenörskap vanligt och fler personer bedriver entreprenöriella aktiviteter på landsbygden än i städerna, sett per capita. På landsbygden är den vanligaste formen av entreprenöriella företag mikroföretag (Jordbruksverket, 2009). Ett mikroföretag definieras som ett företaget med färre än tio stycken anställda och en årsomsättning samt balansomsättning som inte överstiger två miljoner euro (www, Tillväxtverket, 2014).

2.2 Möjligheter med att bedriva entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

2.2.1 Bricolage

Landström och Löwegren (2009) menar att en entreprenör bör ha drivkraft, kompetens och vara riskbenägen för att ta steget att starta ett företag. Detta handlar om att våga starta den entreprenöriella processen som Shane & Venkataraman (2000) talar om, att gå från en affärsidé till att förverkliga den. Baker och Nelson (2005) är inne på samma spår då de anser att innovation och kreativitet är viktigt för att lyckas bedriva entreprenöriella aktiviteter. Det innebär att entreprenören klarar av att kombinera och återanvända befintliga resurser. Baker & Nelsons (2005) begrepp för detta fenomen är bricolage.

Bricolage handlar om förmågan att se entreprenöriella möjligheter i en resursfattig kontext (Baker & Nelson, 2005). Därmed uppstår en vägran om att acceptera begränsningar i den befintliga miljön och fokus läggs istället på att se möjligheter. Denna förmåga medför att entreprenören ser möjligheter att skapa något utifrån ingenting, eller vad som i andra företags ögon har ignorerats, avvisats samt ansetts vara oanvändbara resurser.

Bricolage är ofta kopplat till små företag, fysiska resurser, kompetens, överträdelse av normer samt ett stort nätverk (Baker & Nelson, 2005). De små företag som använder sig av bricolage kan därmed anses inneha grunden för en lyckad entreprenöriell aktivitet tack vare sin kreativitet.

2.2.2 Embeddedness

Embeddedness är ett begrepp och ett annat sätt för att skapa möjligheter till en entreprenöriell aktivitet. Begreppet handlar om att "bädda in sig" i den omgivande kontexten, vilket kräver en god kännedom av omgivningen (Jack & Anderson, 2002). Jack & Anderson (2002) menar att denna inbäddning är viktig och underlättar för entreprenören att övervinna resurs- och kunskapsbrister som råder på landsbygden. En god inbäddning i omgivningen medför oftast att tillgången till att utnyttja och använda resurser ökar. Inbäddningen skapar också möjligheter, förverkligar och hjälper entreprenören att uppfatta de behov och luckor som finns i dennes omgivning. Genom att se de luckor som finns i närmiljön skapas goda möjligheter till att nya affärsidéer föds (Jack & Anderson, 2002). På så sätt skapas passande aktiviteter som fyller omgivningens luckor och behov. Detta kan också medföra att entreprenören får konkurrensfördelar samt skapar ett värde genom att bli en del av omgivningen.

Landström & Löwegren (2009) menar att om entreprenören besitter god kännedom av kontexten kan denne avgöra om affärsidén är värd att satsa på eller om det finns hot mot affärsidén. Affärsidén och förutsättningarna kan dock komma att förändras, då omgivningen som entreprenören är verksam i befinner sig under ständig förändring (Landström & Löwegren, 2009). Därmed kan nya affärsidéer och hot uppkomma (Landström & Löwegren 2009).

För att genomföra affärsidéerna och driva de entreprenöriella aktiviteterna krävs inte bara ekonomiska faktorer utan också ett socialt nätverk (Jack & Anderson, 2002). Nätverket kan ge möjligheter och bidra till ytterligare fysiska resurser, kompetens, kapital samt kontakter (Jack & Anderson, 2002). Ett socialt nätverk kan även bidra till att entreprenören blir en del av den lokala strukturen och bäddar in sig i sin omgivning. Genom denna inbäddning ges också stöd och godkännande för entreprenörskapet. Enligt Landström & Löwegren (2009) är omgivningar som stöttar, uppmuntrar och accepterar misslyckanden gynnsamma för att nya entreprenörer ska våga satsa på sina affärsidéer.

2.2.3 Möjligheter utvunna ur kontexten

Entreprenöriell aktivitet på landsbygden handlar om att skapa och utvinna ett värde från den omkringliggande omgivningen (Anderson, 2000). Denna entreprenöriella aktivitet och värdeskapande måste vara användbar och hållbar. Med detta menas att företaget genererar någon typ av lönsamhet samt livskvalitet för entreprenören. Enligt Lundberg & Fredman (2012) anses tillgången till naturresurser och en förhöjd livskvalitet vara en viktig drivkraft till en entreprenöriell aktivitet på landsbygden. Men också att entreprenörens livsstil passar den entreprenöriella verksamheten samt att intresset för aktiviteten är stort. Ett exempel på detta ges i Andersons (2000) artikel "Paradox in the periphery: an entrepreneurial reconstruction".

I artikeln studeras två fall som visar tydligt på vikten av att inneha förmågan att utnyttja den omkringliggande miljön till att skapa något utifrån den (Andersons, 2000). Ett av fallen handlar om en entreprenör som flyttar ut till landsbygden och de skottiska högländerna för att uppnå en högre livskvalitet. På plats köpte han en fallfärdig ångbåt som han sedan renoverade till en komfortabel segelbåt för att segla runt de natursköna högländerna och öarna i Skottland. Detta ledde i sin tur till en populär entreprenöriell aktivitet med många kunder. Målet var inte att tjäna stora pengar på denna entreprenöriella aktivitet, utan att utveckla en bekväm vardag. Det natursköna och vackra området var också något de medföljande kunderna

ville åt. De var till och med benägna att betala för att hjälp till ombord med att skyffla in kol och städa segelbåten.

Den natursköna kontexten i de skottiska högländerna möjliggjorde affärsidén och förverkligandet av den (Andersons, 2000). I Lundberg & Fredmans (2012) artikel om turismföretag belägna på landsbygden diskuteras också naturresursers värde som berg, sjö, flod och skogar. I diskussionen analyseras sedan hur dessa naturvärden kan vara tillräckligt attraktiva för att få människor att resa till platsen. Dock ligger dessa natursköna omgivningar ofta utanför städerna. Detta kan komma att komplicera interaktionen och informationsutbytet mellan entreprenören och dennes kunder (Andersons, 2000).

2.3 Svårigheter med att bedriva entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

2.3.1 Landsbygdens särskildhet

Urbaniseringen tog fart i slutet av 1800-talet och bidrog till att människor flyttade från landsbygden till städer (SCB, 2013). Avfolkningen från landsbygden har sedan dess bara fortsatt. Enligt OECD (2006) bidrar avfolkningen till att landsbygdsområdena har en sjunkande servicenivå, levnadsstandard samt infrastruktur. Detta är något som skapar problem för entreprenöriella aktiviteter på landsbygden (Lundberg & Fredman, 2012). Landsbygden innehar därmed begränsningar vad rör infrastruktur, avstånd, bristande kapital och lönsamhet. Avståndet till de större städerna medför att kontakter med andra människor samt företag är begränsade (Johansson & Klaesson, 2008). Detta medför också att företag på landsbygden har en lägre tillgänglighet till kundmarknaden samt arbetskraften. Andra utmaningar landsbygden står inför är den åldrande befolkningen, lägre arbetsproduktivitet samt lägre utbildningsnivåer (OECD, 2006). Dessa utmaningar leder också till en dålig utvecklingskapacitet för landsbygdsområden, då brist på kvalificerad arbets- och forskningsverksamhet finns. Detta menar OECD (2006) vara en av anledningarna till att många företag flyttar från landsbygden till städerna.

På landsbygden är entreprenörskap vanligt och mikroföretag är den mest förekommande företagsformen (Jordbruksverket, 2009). I och med detta är entreprenören ofta själv nyckelpersonen i företaget, vilket kan innebära stora risker (Miller et al., 2004). En stor risk utgörs av osäkerheten i att entreprenörens framtida hälsa kan vara svår att förutspå. Skulle entreprenören vara med om en olycka eller bli sjuk, kan detta leda till stora svårigheter och konsekvenser för företaget och dess framtid (Miller et al., 2004). Landsbygdens långa avstånd till städerna medför också att det blir svårt att få tillgång på ersättande arbetskraft som kan tillsättas på ett snabbt och effektivt sätt (Johansson & Klaesson, 2008).

2.3.2 VRIO

I städerna finns resurser som kan anses vara svårtillgängliga på landsbygden (Anderson, 2000). För att kunna bedriva företag krävs resurser (Barney, 1991). Penrose (1959) beskriver två typer av resurser. Den första typen handlar om det fysiska som företagen hyr, köper och producerar. Det kan exempelvis vara utrustning, mark samt råmaterial. Den andra typen av resurs är det humana och kan innefattas av kompetens, kunskap samt arbetskraft.

Figur 2. VRIO, (egen bearbetning av Barney, 1991).

VRIO är ett analysverktyg som används för att utvärdera hur konkurrenskraftig en resurs kan komma att bli över tiden (Barney, 1991). För att en resurs ska anses vara uthållig behöver den uppfylla fyra aspekter (se figur 2). Resursen ska vara "värdefull" (Value), vilket innebär att den har ett stort värde för aktiviteten. Andra aspekten innebär att resursen ska vara "sällsynt" (Rare). Den ska därmed vara svår för andra företag att utnyttja och få tag på. Resursen ska också enligt tredje aspekten "vara svår att imitera" (Imperfectly imitable), alltså efterlika eller härma. Den fjärde och sista aspekten "organiserad" (Organized) innebär att entreprenören ska ha kunskap och förmåga om att kunna utnyttja resursen på ett effektivt sätt. Barney (1991) menar att alla dessa aspekter måste uppfyllas för att resursen ska anses uthållig och konkurrenskraftig.

De svårigheter som ovan tagits upp kan lösas med hjälp av innovation och kreativitet (Baker & Nelson, 2005) Landström & Löwegren (2009) menar att kreativiteten fungerar som ett redskap för att lösa svårigheter och skapa mångsidighet. De anser också att kreativitet är en del av grunden till att entreprenörskap uppstår och att det därigenom uppkommer nya tjänster och produkter.

2.4 Teoretisk sammanfattning

Det krävs att man studerar kontexten för att förstå hur och varför entreprenörskap uppstår (Welter, 2011). Kontexten kan beskrivas som det omständigheter, villkor, situationer eller miljöer som ligger utanför den entreprenöriella aktiviteten (Welter, 2011). Detta kan komma att sätta begränsningar men också skapa möjligheter för entreprenören. Welter (2011) delar in kontexten i fyra olika dimensioner där den rumsliga kontexten främst kommer att beaktas. Landsbygden är en typ av rumslig kontext som kan anses vara en svår miljö att bedriva entreprenöriella aktiviteter i (Anderson 2000). Detta på grund av de särskilda förutsättningarna vad rör det sociala och ekonomiska skillnaderna mellan landsbygden och staden.

Entreprenörskap kan ses som en process som börjar med att en affärsidé uppstår och sedan förverkligas (Shane & Venkataraman, 2000). Entreprenörskap på landsbygden har tidigare dominerats av jord- och lantbruk men har övergått till andra typer av entreprenöriella aktiviteter, som exempelvis turism- och entreprenadverksamhet (Andersson et al., 2008). De entreprenöriella aktiviteterna på landsbygden utgörs ofta av mikroföretag (Jordbruksverket, 2009). Detta innebär att entreprenören själv oftast är nyckelpersonen i företaget, vilket gör att företaget är sårbart om något oförutsägbart händer (Miller et al., 2004).

Enligt Welter (2011) finns möjligheter att bedriva en entreprenöriell aktivitet i landsbygdens kontext. OECD (2006) menar att det finns en stor del outnyttjade resurser. Ett sätt att ta vara på dessa outnyttjade resurser är att vara innovativ, kreativ samt att kunna kombinera och återanvända befintliga resurser (Baker & Nelson, 2005). Baker & Nelson (2005) beskriver detta fenomen genom begreppet bricolage. Bricolage innebär att entreprenören har en förmåga att se entreprenöriella möjligheter i en resursfattig kontext genom att vägrar acceptera begränsningar och att lyckas skapa något av resurser som kan anses vara oanvändbara för andra företag (Baker & Nelson, 2005).

Ett annat sätt att skapa möjligheter i landsbygdens kontext är att "bädda in sig" i den omgivande miljön (Jack & Anderson, 2002). Inbäddningen hjälper entreprenören att övervinna resurs och kunskapsbrister samt att se luckor och behov som finns i omgivningen. Inbäddningen kan också skapa ett socialt nätverk och bidra till att entreprenören blir en del av den lokala strukturen. Nätverket kan i sin tur bidra med fysiska resurser, kompetens och kapital.

Landsbygden är förknippad med en del svårigheter som beror på sjunkande servicenivåer, levnadsstandarder och infrastrukturer (OECD, 2006). Avståndet till de större städerna bidrar även till att kontakter med andra människor och företag begränsas (Johansson & Klaesson, 2008). Städerna tillhandahåller också resurser som kan vara svårtillgängliga på landsbygden (Anderson, 2000). Enligt Barney (1991) krävs det resurser för att bedriva en entreprenöriell aktivitet. VRIO är ett analysverktyg för att bedöma hur konkurrenskraftig en resurs är. Enligt modellen ska resursen vara värdefull, sällsynt, svår att imitera samt organiserad.

I det nästkommande kapitel kommer studiens vetenskapliga tillvägagångssätt att presenteras samt metodvalets konsekvenser.

3 Metod

I detta kapitel beskrivs metoddelen och det vetenskapliga tillvägagångssättet. Här motiveras även varför olika val har gjorts och vilka resultat det kan komma att medföra. Uppsatsens etiskafrågeställning och trovärdighet kommer också att beröras och diskuteras.

3.1 Narrativ litteraturgenomgång

I denna studie har vi valt att göra en narrativ litteraturgenomgång för att få en djupare och bättre förståelse av vilka möjligheter och svårigheter som mikroföretag ute på landsbygden kan komma att träffa på (Bryman & Bell 2013). En narrativ litteraturgenomgång har en saknad av replikerbarhet, då den inte förhåller sig till några särskilt systematiska och tydliga ramar eller mått (Bryman & Bell, 2013). Detta minskar möjligheten till jämförelser och generaliseringar. Denna studie är dock inte framtagen för att kunna generalisera problemet, vilket gör att en narrativ litteraturgenomgång anses vara mest lämpad.

Utifrån ett studerat empiriskt problem valdes tre företag ut för intervju. Resultaten från de intervjuade företagen är det som legat till grund för uppsatsens litteraturgenomgång. Relevanta teorier och litteratur har utifrån respondenternas svar tagits fram och skapat teorikapitlet. Teorikapitlet börjar med en definition av begreppet kontext och dess olika dimensioner. Utifrån den rumsliga dimensionen, där landsbygdens kontext ingår, har sedan olika möjligheter och svårigheter med att bedriva entreprenöriella aktiviteter diskuterats.

De valda teorierna har valts ut ur studerade akademiska artiklar samt litteratur. De flesta artiklarna är peer-reviewed, alltså granskade av flera olika forskare inom samma ämne och har ett publiceringsdatum på 2000-talet. Detta för att stärka tillförlitligheten och ge en aktuell bild av ämnet. En del av de böcker som använts i denna uppsats har valts ut som läroböcker av forskare på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). En av dessa böcker är en sammanställning av forskningsresultat som tagits fram av bland annat forskare från SLU. De databaser som använts för att få fram de akademiska artiklarna är Primo, Web of Knowledge, Jstore och Google Scholar. Dessa databaser har ställts till förfogande av SLUs bibliotek i Ultuna. Sökord som har legat till grund för artiklarna har varit rural, entrepreneurship, context, bricolage, embeddedness samt VRIO. Orden har även kombinerats för att reducera antalet sökträffar.

3.2 Fallstudie

Uppsatsen innehåller fallstudier gjorda på tre olika entreprenöriella mikroföretag belägna på landsbygden. Fallstudierna innefattar halvtstrukturerade intervjuer med de tre företagens entreprenörer samt ett deltagande på de tre gårdarna i en halv dag. Genom att vara deltagande på gården kan forskarna personligen uppleva samt leva sig in i sammanhanget och skapa sig en utförlig bild av fallet (Bryman & Bell, 2013). En fallstudie är bra för att fånga en djupare och mer detaljerad förståelse av ämnet (Yin, 2003). Det innebär att man i analysen och insamlingen av data lägger vikten på ord samt känslor och inte på kvantifiering (Bryman & Bell, 2013). Uppsatsen har därmed en kvalitativ ansats.

Målet med uppsatsen är inte att generalisera resultatet, vilket heller inte är möjligt med en fallstudie, då det empiriskt insamlade materialet inte är statistiskt fastställt (Bryman & Bell,

2013). Målet är istället att identifiera möjligheter och svårigheter som de tre entreprenörerna upplever med att bedriva entreprenöriella aktiviteter i landsbygdens kontext.

3.2.1 Halvstrukturerad intervju

En halvstrukturerad intervju valdes att genomföras på entreprenörerna av de tre företagen på landsbygden. En intervju har gjorts med entreprenören för att få en djup och tydlig bild av företaget (Bryman & Bell, 2013). Intervjuformen som har valts innebär att det finns ett frågeformulär att följa och frågornas följd anpassas efter de intervjuades svar (Bryman & Bell, 2013). På så sätt kan rikligare information om det studerade ämnet erhållas, till skillnad från vad en enkätundersökning kan ge som oftast är mer begränsade i sina svarsalternativ. Vi har valt denna intervjumetod då vi prioriterar riklig och djup information istället för att eftersträva en generalisering inom ämnet.

Nackdelen med en halvstrukturerad intervju är att den har en låg replikerbarhet och är därmed svår att göra om där samma resultat erhålls (Bryman & Bell, 2013). En annan nackdel med denna intervjuform är att det finns en risk att den intervjuade personen misstolkar intervjuarens frågor, men också att intervjuaren misstolkar den intervjuade personens svar (Bryman & Bell, 2013). För att undvika denna risk valde vi båda att vara närvarande och anteckna vid de olika intervjutillfällena. Därefter jämfördes våra resultat som sedan sammanställdes och skickades till de intervjuade personerna. Därigenom har en respondentvalidering skett, vilket innebär att den intervjuade personen har haft en möjlighet att kontrollera och ändra eventuella missförstånd i resultatet innan det publicerats (Bryman & Bell, 2013). Dock kan den intervjuade personen vilja ta tillbaka sina svar och efterkonstruera dem vid en respondentvalidering (Bryman & Bell, 2013). I vårt fall har de intervjuade personerna inte velat göra några korrigeringar utan samtyckt med vårt resultat.

3.2.2. Val av företag

I denna studie har företagen Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminstation samt Hamralpaca valts ut. Samtliga mikroföretag ligger, enligt Glesbygdsvverkets definition, på landsbygden och bedriver unika entreprenöriella aktiviteter. Företagen kan också anses vara bra exempel på att arbeta med alternativa aktiviteter till jord- och lantbruk.

Urvalet av företag bör vara representativt för studien (Bryman & Bell, 2013). Studiens begränsade utbud av studerade företag kan innebära en påverkan på det empiriska materialets trovärdighet (Bryman & Bell, 2013). Enligt Eisenhardt (1989) har urvalet också en stor påverkan på studiens utgångspunkt, eftersom företagen kommer att representera verksamhetsområdena. Det kan också ha en påverkan på möjligheten till att generalisera studien.

3.3 Etiska frågeställningar

De etiska reglerna vad rör personer som är inblandade i forskning har beaktats. I denna studie har hänsyn tagits till informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet samt falska förespeglningar (Bryman & Bell, 2013).

Informationskravet innebär att alla som har deltagit i denna studie har fått studiens syfte och moment presenterade för sig.

Samtyckeskravet har uppnåtts genom att de intervjuade själva har valt att ställa upp på uppsatsens intervju. Allt deltagande har alltså varit frivilligt och den intervjuade har även haft möjlighet till att kontrollera den insamlade empirin som redogörs i kapitel 4.

Nyttjandekravet innefattar att den insamlade empirin endast har använts för denna studie.

Falska förespeglningar har inte skett då ingen falsk eller vilseledande information har getts till de intervjuade. Detta kan också stödjas av möjligheten de intervjuade har till kontrollen av empirin.

3.4 Trovärdighet

Studiens trovärdighet kan påverkas av flera olika faktorer (Bryman & Bell, 2013). Validitet och reliabilitet är två viktiga kriterier för att uppnå detta (Bryman & Bell, 2013). Validitet innebär att studien mäter det som är relevant och avsett att mäta medan reliabilitet innebär hur tillförlitlig och trovärdig denna mätning är. De två begreppen värderas olika vad gäller kvalitativa- och kvantitativa studier (Bryman & Bell, 2013). En anledning till detta är att kvalitativa studier lägger fokus på ord, vilket medför att det inte går att skatta tillförlitligheten med siffror. Vi har därför i denna studie samlat in och bearbetat datan på ett systematiskt och ärligt sätt.

Personliga intervjuer, som har genomförts i denna studie, bidrar med rik information i form av kroppsspråk och tonläge (Bryman & Bell, 2013). Det i sin tur kan generera en tydligare helhetsbild av den intervjuades situation (Widerberg, 2002). Genom intervjuerna och deltagandet på gårdarna har möjligheten getts till att uppfatta entreprenörernas kroppsspråk och tonläge. Dock menar Bryman och Bell (2013) att personliga intervjuer kan bli tidskrävande och det gäller för intervjuaren att ha förmågan att tolka den intervjuade personens signaler korrekt. Det insamlade empiriska materialet från intervjuerna kan sedan komma att vara ett bra komplement till litteraturstudien som gör det möjligt att analysera och diskutera resultatet vidare (Bryman & Bell, 2013).

Objektivitet är en annan viktig faktor att beakta vid kvalitativa studier (Bryman & Bell, 2013). Denna studies trovärdighet skulle kunna höjas genom att författarna presenterar sina bakgrunder, erfarenheter och utbildningar i ett dokument. Detta möjliggör för läsaren att avgöra forskarnas objektivitet och förmågan att vara neutral (Bryman & Bell, 2013).

I detta kapitel har metoddelen redogjorts, där det vetenskapliga tillvägagångssättet har beskrivits. De olika metodvalen som vidtagits i denna uppsats har motiverats och en reflektion har gjorts över de olika valen. Även hur detta kan komma att påverka resultaten har förtydligats. Nästföljande kapitel kommer att presentera den insamlade empirin från Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminestation samt Hamralpaca.

4 Empiri

I detta kapitel kommer en sammanställning av studiens fyra halvstrukturerade intervjuer att redogöras. Utgångspunkten för intervjufrågorna hittas i bilaga 1. De tre företag som presenteras är utvalda efter de kriterier som redogjorts i det första kapitlet.

4.1 Gårdsjö älgpark

4.1.1 Bakgrund

Gårdsjö älgpark drivs och grundades år 2007 av Leif Lindh, 54 år, även kallad älgmannen (www, Gårdsjö älgpark, (u.å.)). Leif är född och uppvuxen på Gårdsjö i Morgongåva och tillhör den tredje generationen på skogsgården (pers. med., Lindh, 2014). Till gården hör 155 hektar skog samt 22 hektar åker. Leif har en bakgrund som fritidschef i Heby kommun, vaktmästare, brandman och bonde. Som bonde bedrev han spannmålsodling, men på grund av dålig lönsamhet och bristande intresse såddes allt igen år 2005.

År 2006 påbörjade Leif alla förberedelser och ansökningar om uppstarten av en älgpark (pers. med., Lindh, 2014). Ett år senare öppnades älgparken för allmänheten. Parken är öppen året om, förutom september och oktober då tjurarna är brunstiga och kan vara aggressiva. Idag har Leif tolv älgar, nio vuxna och tre kalvar. Förra året, år 2013, hade älgparken cirka 15 000 besökare.

4.1.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Spannmålsodlingen som Leif tidigare bedrev hade svag lönsamhet, vilket gjorde att han blev tvungen till att avverka skog för att kunna betala ränta och amorteringar på gården (pers. med., Lindh, 2014). Då avverkningspriserna var låga och Leif själv hade ett bristande intresse för både spannmålsodling och att avverka skog försökte han att se nya möjligheter på Gårdsjö. Leif ville göra något han tyckte var roligt samt var mer lönsamt.

Passionen för älgar har alltid varit stark och drömmen om en älgpark växte sig allt starkare när polisen från Enköping bad Leif att ta hand om en älgkalv vars mamma hade blivit påkörd (pers. med., Lindh, 2014). Leif såg under denna period skogsgården Gårdsjö som en exceptionell miljö och möjlighet till att bedriva en älgpark på. Inom en radie av en och en halvtimme till två timmar bor totalt 3,3 miljoner människor, vilket gör att älgparkens geografiska läge har ett stort upptagningsområde av kunder. Arlanda ligger endast cirka en timmes bilfärd bort, något som har möjliggjort att flera internationella kunder världen över har kunnat besöka älgparken.

För att få fler inkomstkällor vidgade Leif sin älgpark. Idag erbjuder gården även julbord, konferens, femkamp, älgquiz, övernattnings och fika (pers. med., Lindh, 2014). Dessa aktiviteter har växt fram utifrån Leifs förmåga att läsa av kundernas efterfråga och behov. Leif sätter ett stort värde på sina kunder och vill alltid erbjuda dem högsta kvalitet och service. Han tror att ett gott intryck hos kunden kommer att hjälpa till att marknadsföra älgparken på ett snabbt och positivt sätt genom att ryktet sprids från mun till mun.

Leif arbetar ständigt för att effektivisera och förbättra Gårdsjö älgpark, detta då han har som mål att ligga i framkant och utveckla sin entreprenöriella aktivitet (pers. med., Lindh, 2014).

Han menar att det inte finns några begränsningar med att vara verksam ute på landsbygden, det handlar bara om att se alla möjligheter i den resursrika och särskilda miljön. Leif ser att ju stressigare städerna blir desto mer populära och viktiga blir landsbygden och dess entreprenöriella aktiviteter. Landsbygdens lugn, tystnad och särskildhet anser Leif vara en viktig resurs för att bedriva ett företag. Han menar att dessa resurser kan anses vara självklara för en boende på landsbygden men uppfattas som mycket speciella för en boende i staden.

“Det finns otroligt mycket resurser på landet som jag tror att bönderna inte förstår. Resurser som helt saknas i staden”.

Utöver älgarna finns även möjligheten att på gården titta på höns, hästar samt kaniner, vilket ofta är populärt bland barnfamiljerna (pers. med., Lindh, 2014). Leifs nya projekt på Gårdsjö älgpark är att rusta klart och inviga en övernattningsstuga som ligger mitt i ett älghägn. Han tror att denna stuga kommer att bli mycket attraktiv och den första uthyrningen är redan bokad. Anledningen till detta nystartade projekt är att det i Morgongåva finns dåliga övernattningsmöjligheter, vilket Leif har sett en entreprenöriell möjlighet i.

4.1.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Uppstarten av Gårdsjö älgpark var både trög och svår. Leif menar att det inte var många som trodde på denna ovanliga idé. Länsstyrelsen i Västmanland hade aldrig haft något liknande ärende, vilket gjorde det hela ännu mer krångligt. Leif berättar att hans ärende bollades mellan flera olika personer under sex månaders tid. Vändningen kom när han fick tag i rätt person som såg samma möjligheter som han själv. Innan Gårdsjö älgpark öppnades för allmänheten och blev officiellt hade 22 stycken tillstånd godkänts.

Gårdsjö älgpark ligger cirka sex kilometer från Morgongåvas tågstation, vilket gör att det kan bli svårt för besökare att ta sig från tågstationen till älgparken utan bil. Leif berättar att det idag finns en god kommunikation och samarbete med ett taxibolag som erhåller fasta priser till hans besökare, vilket har löst denna svårighet.

Leif är en entreprenör som inte ser några större svårigheter med att bedriva en entreprenöriell aktivitet på landsbygden. Han menar att möjligheterna ute på landsbygden är enorma och det enda hindret som finns är entreprenörens egen fantasi.

4.2 Rånäs stall och seminestation

4.2.1 Bakgrund

Rånäs stall och seminestation drivs och grundades år 2000 av Pytt Hamberg, 54 år (www, Rånäs stall, 2009). Pytt berättar att hon är född och uppvuxen i Djursholm och är utbildad lärare samt ridlärare (pers. med., Hamberg, 2014). Hon har tidigare startat upp en friskola med musikinriktning. År 2009 såldes skolan och Pytt började istället satsa fullt ut på företaget Rånäs stall och seminestation. Gården Pytt bedriver sin verksamhet på köpte hon samma år som företaget grundades, dock bedrevs verksamheten då i mindre skala. Gården ligger i Rånäs som ligger strax utanför Rimbo och omfattar 24 hektar mark och 50 hektar vatten. Utöver detta arrenderar Pytt sju hektar mark av en granne. Pytt berättar vidare att hon i dagsläget har 21 hästar varav 12 stycken är unghästar samt undervisar cirka 30 ridelever i veckan (pers. med., Hamberg, 2014).

4.2.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Från början bedrev Pytt ridundervisning samt inackorderingsstall på gården, där hästägare hyr en boxplats för sin häst (pers. med., Hamberg, 2014). Inackorderingsverksamheten visade sig dock inte vara ekonomiskt lönsam samt tog mycket tid och arbete. Nya alternativa sysselsättningar började därför beaktas.

En affärsidé väcktes när sonen Richard slutade att rida ponnystoet Dorina (pers. med., Hamberg, 2014). Dorina var Pytts favoritponny i stallet och blev startskottet för avelsverksamheten. Det var denna typ av höga kvalitet på ponny som Pytt ville föda upp. När Dorina betäcktes förklarade Pytt att besöket hos seminstationen var både dyrt och hade dålig service. Detta medförde att ytterligare en affärsidé om en egen seminstation föddes. En seminstation tar emot ston för seminerings och betäckning av hästar. Verksamheten skulle passa bra in på gården då den är säsongsbunden och inte innefattar något arbete under vinterhalvåret.

Idag står Rånäs stall och seminstation på tre ben (pers. med., Hamberg, 2014). De tre benen är avel, seminstation och ridundervisningar. Ridundervisningarna är något som alltid har legat Pytt varmt om hjärtat, detta då hon brinner för ungdomars utveckling både på hästryggen och på det personliga planet. Denna del av verksamheten är den som går ekonomiskt bäst. Anledningen till det är att träningarna inte är förknippade med några större kostnader, mer än den tid som Pytt står och undervisar samt de tränarutbildningar hon själv går.

“Jag vill vara en del av barn och ungdomars uppväxt samt utveckling och ge dem verktyg de kan ha nytta av långt fram i livet”

Pytt ser sin verksamhet som ett koncept där hon vill följa sina ponnyer och elever hela vägen (pers. med., Hamberg, 2014). Detta innebär att hon är med från avel, utbildning och träning fram till tävling. Hon drömmer om att få se sina elever och ponnyer på stora internationella tävlingar.

Varför Pytt sökte sig ut på landsbygden från början var på grund av sökandet efter en högre livskvalitet för både sig själv och familjen (pers. med., Hamberg, 2014). Detta i sökandet av frihetskänsla med mer mark och vackra omgivningar. Pytt berättar vidare att hon sett sin vackra omgivning vid sjön som en konkurrensfördel och som något positivt i sitt företagande. Många hästägare upplever omgivningen som lugn, trygg och gemytligt. Det har i sin tur bidragit till att flera hästägare väljer Rånäs stall och seminstation framför andra seminstationer.

4.2.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Pytt trodde att uppstarten av Rånäs Stall och seminstation skulle kunna bemötas av misstro från den närliggande omgivningen i Rånäs. Detta då hon var en kvinna i ridbyxor från Djursholm som skulle starta en entreprenöriell aktivitet på landsbygden (pers. med., Hamberg, 2014). Ryktet hade nått henne om att roslagsbönderna ansågs vara inåtvända och konservativa, vilket Pytt till en början tyckte kändes oroväckande. Dock visade det sig att grannarna var mycket stöttande, hjälpsamma och accepterade verksamheten. Därigenom fick Rånäs stall och seminstation en bra uppstart.

Pytt berättar att det finns många ridtränare på landsbygden, framförallt i Stockholmsområdet, och att konkurrensen om eleverna är stenhård (pers. med., Hamberg, 2014). En tidigare trend

medförde att många elever bytte tränare ofta. Det var därmed svårt att hålla kvar och följa upp sina elever. Pytt tyckte att detta var känslomässigt jobbigt eftersom det gav en känsla av lätt utbytbarhet. Dock menar Pytt att denna trend på senare tid har förändrats och att eleverna idag stannar kvar samt är lättare att behålla.

En av de största svårigheterna Pytt upplever med att vara verksam ute på landsbygden är att ta betalt (pers. med., Hamberg, 2014). Hon uppfattar stora skillnader mellan Rånäs och Djursholm vad rör prissättningar och viljan att betala hos kunderna. Hon anser att det är lättare att ta ut högre priser samt ta betalt för sina tjänster i Djursholm jämfört med vad det är i Rånäs.

Pytt menar också att marknadsföringen skiljer sig åt mellan landsbygden och staden. I Rånäs anser hon att det mest effektiva marknadsföringssättet är när informationen sprids från mun till mun och att ett gott rykte skapas.

Rånäs stall och seminestation bedrivs enbart av Pytt själv, vilket innebär att det är ett enmansföretag (pers. med., Hamberg, 2014). Att inte ha arbetskamrater eller kollegor begränsar möjligheten till att ha någon att bolla idéer med. Pytt menar att det många gånger behövs en person man kan diskutera utveckling samt problem med för att komma vidare. Lättast är det om denna person är insatt och verksam inom företaget eller samma bransch. Idag har Pytt endast sina kunder att föra en dialog med, men dessa är inga hon involverar i sitt företagande. Detta bidrar i sin tur till att Pytt som enmansföretagare känner sig ensam och sårbar. Hon menar att om hon skulle bli sjuk försätter hon sitt företag i en svår situation.

4.3 Hamralpaca

4.3.1 Bakgrund

Hamralpaca drivs och grundades år 2003 av Carin och Lennart Ljungman, 74 år, (www, Hamralpaca, (u.å.)). Gården är belägen i Hamra som ligger norr om Vallentuna och är en familjegård som Lennarts föräldrar köpte år 1959 (pers. med., Ljungman, 2014). Till gården hör 50 hektar mark, varav 40 hektar skog samt 10 hektar åkermark. Lennart är utbildad jägarmästare samt ekonom och har arbetat med skogs- och lantbruksfrågor inom Världsbanken och FNs specialorganisation för jord- och skogsbruk (FAO). Carin arbetade tidigare som högstadielärare i Rimbo samt har goda kunskaper inom litteraturhistoria och svenska. Hon innehar även en utbildning inom resebyråverksamhet.

4.3.2 Möjligheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Lennarts mamma bedrev fåravel på gården fram till 2002, då Carin och Lennart flyttade hem till Sverige efter 30 år i utlandet (pers. med., Ljungman, 2014). Fåraveln krävde mycket arbete och tid då fåren ofta bröt sig ut ur inhägnaden. Denna sysselsättning var heller inte särskilt lönsam, vilket gjorde att nya alternativ undersöktes. Efter många besök på gårdar med uppfödning av alpackor runt om i Europa samt påtryckningar från vänner i USA importerade Carin och Lennart sina första alpackor från Tyskland år 2002. Valet av just alpackor grundades i att de är lättskötta, kapitalintensiva samt inte kräver några större arealer mark att leva på. Carin och Lennart kunde på så sätt utnyttja gården på ett bra sätt samt ha en lämplig och betydelsefull sysselsättning.

Carin och Lennart var bland de första i Sverige med att bedriva en alpakauppfödning (pers. med., Ljungman, 2014). Alpackan är ett djur som passar utmärkt i det svenska klimatet och Lennart berättar att enligt en amerikansk undersökning är alpackan det mest lönsamma husdjuret. I detta såg Lennart en möjlighet till att starta upp och bedriva en entreprenöriell aktivitet på sin gård.

Utöver alpakauppfödningen erbjuder Hamralpaca internationella konsulttjänster, uthyrning av stugor med sjöutsikt samt en gårdsbutik (pers. med., Ljungman, 2014). I gårdsbutiken säljs produkter gjorda av alpackaull. Däribland finns kappor, jackor, halsdukar, tröjor, strumpor och täcken. Idéen av att börja tillverka täcken väcktes när en tysk bekant var och besökte gården och berättade om tillverkningen av alpackatäcken i Tyskland. Alpackornas ull ger varma och mjuka produkter. Ullen kan jämföras med cashmere och passar därmed utmärkt till olika hantverk.

Täckena som Hamralpaca säljer är tillverkade i Sverige samt är ekologiska, då ullens varken färgas eller behandlas med kemikalier (pers. med., Ljungman, 2014). Ekologiska produkter är något som efterfrågas av kunderna samt går hand i hand med Carin och Lennarts önskan om att bedriva en miljövänlig aktivitet.

Av erfarenheter från Amerika är alpakaavlen en kapitalintensiv aktivitet som passar bra på den svenska landsbygden (pers. med., Ljungman, 2014). Ett dräktigt alpackasto kan kosta mellan 50 000-70 000 kronor. Lennart berättar att kvaliteten på ullens är en viktig faktor för Hamralpaca. God kvalitet bidrar till ett större intresse och därmed en ökad försäljning. För att påvisa en god kvalitet har många av Lennarts alpackor ställts ut och erhållit fina utmärkelser och priser. Lennart ser och tror att marknaden ännu inte är mättad av alpackor. En anledning till detta tror han är att stona endast föder ett föl om året. Därmed kan de fortfarande anses som ganska ovanliga i Sverige.

Lennart ser landsbygdens omgivning som full av möjligheter (pers. med., Ljungman, 2014). Han menar att om han vore yngre skulle han ha varit mer aktiv i sitt entreprenörskap. Han ser möjligheter i att kunna bedriva bed and breakfast, restaurang, anordna kurser samt träna djuren. Idag kommer många av hans besökare ut för att ta del av den vackra miljön. Närheten till sjön gör platsen attraktiv och många kunder upplever den som härlig att komma ut till. Dock menar Lennart att det är viktigt som entreprenör att följa med i tiden och hitta något som är passande, innovativt och intressant.

4.3.3 Svårigheter med entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Trots många fördelar med landsbygden känner ändå Lennart av en del svårigheter (pers. med., Ljungman, 2014). En av dessa är att skapa en marknad för alpackorna och att sedan nå ut till den på ett effektivt sätt. Genom att inte vara belägen i en tätort försvåras kommunikationen ut till kunderna. Detta gör att man som entreprenör ute på landsbygden blir beroende av ett gott rykte, samt att ryktet sprids från mun till mun. Landsbygdens avstånd till tätort skapar också en saknad av vänner och intellektuell stimulans för entreprenören och dennes familj.

Eftersom alpackor är ovanliga djur i Sverige är det svårt att få folk att förstå djurens värde (pers. med., Ljungman, 2014). Många människor känner inte till ullens goda kvalitet samt egenskaper, vilket har lett till att produktionen av till exempel alpackatäcken är större än efterfrågan och försäljningen av dem. Lennart känner också att alpakaavlen är tidskrävande och att man ofta är bunden till gården (pers. med., Ljungman, 2014). Det är också svårt att få

passning av djuren, vilket han är i behov av då den internationella konsulttjänsten innebär en hel del långa utlandsresor.

Möjligheterna som Lennart såg med att hyra ut stugor kom också att skapa en svårighet (pers. med., Ljungman, 2014). I och med att Hamra ligger nära sjön Sparren gäller strandskyddet för all bebyggelse nära vattnet. I just detta område gäller strandskyddet 300 meter upp på land, vilket har försvårat Lennarts entreprenöriella idé om att bygga, rusta upp och hyra ut stugor med sjöutsikt. Lennart själv tycker att detta påvisar en oförståelse om vad som ibland behövs för ett bedriva ett företag i en landsbygdsmiljö.

4.4 Empirisk sammanfattning

Den empiriska undersökningen visar att den omkringliggande miljön har en stor betydelse för entreprenörens egna välmående men också för den entreprenöriella aktiviteten. De tre företagen värderar livskvaliteten högt och lägger inte lika stort fokus på att uppnå en stor ekonomisk vinst.

Leif på Gårdsjö älgpark, Pytt på Rånäs stall och seminestation liksom Lennart Ljungman på Hamralpaca har alla ett brinnande intresse för sina verksamheter och starka innovationsförmågor. Detta kan ses utifrån deras riskbenägenhet, då de gått från vanliga landsbygdssysselsättningar som spannmålsbonde, fårbonde och inackorderingsstall till mer speciella och utmärkande verksamheter. Grundidén hos de samtliga tre företagen är att utnyttja gården och den omkringliggande omgivningen på ett effektivt sätt.

De tre företagens gårdar ligger alla vackert belägna på landsbygden och omges av ett lugn som både entreprenören själv och dess kunder uppskattar och attraheras av. Dock känner Pytt samt Lennart av avståndet till de större städerna, vilket också påverkar marknadsföringssättet. Alla tre är därmed överens om att det mest effektiva sättet att marknadsföra sig på är att kunderna sprider ett gott ryckte om företaget från mun till mun. För att upprätthålla ett gott ryckte är det viktigt att företagen håller en hög kvalitet. Detta är något som alla tre entreprenörer ständigt arbetar efter.

I nästa kapitel kommer denna insamlade empiri att ligga till grund för analysen och diskussionen med hjälp av den tidigare studerade litteraturen och teorierna.

5 Analys och diskussion

I detta kapitel analyseras empirin utifrån den teori som har presenterats i kapitel två. Målet med kapitlet är att besvara de forskningsfrågor som formulerades i det första kapitlet. De formulerade frågorna är:

Vilka möjligheter ser entreprenören med att vara belägen på landsbygden?

Vilka svårigheter ser entreprenören med att vara belägen på landsbygden?

5.1 Landsbygdens kontext

Vid studier av landsbygd är den rumsliga kontexten mest lämplig att beakta, då landsbygden utgörs av en tydlig rumslig art till skillnad från staden (Kodithuwakku & Rosa, 2002). Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminestation samt Hamralpaca anser själva att den rumsliga kontexten är en viktig del i deras entreprenörskap. Alla de tre entreprenörerna beskriver den geografiska belägenheten och naturen som eftertraktad och passande för deras entreprenöriella aktivitet.

De tre studerade företagen anser att landsbygden är en särskild rumslig kontext som innehar speciella förutsättningar när det gäller att bedriva en entreprenöriell aktivitet. Detta är något som överensstämmer med vad Anderson (2000) poängterar i sin artikel. Han menar att skillnaderna mellan landsbygden och staden ligger i det sociala och ekonomiska förutsättningarna. Lundberg & Fredman (2012) menar att skillnaderna i förutsättningarna ligger i den bristande infrastrukturen, kapitalet och den svaga lönsamheten. Skillnaderna i infrastrukturen och lönsamheten är något som kan ses och analyseras med hjälp av de tre studerade företagen. Dock är bristande kapital inget som något av de tre företagen har upplevt. Därmed kommer detta inte heller att analyseras vidare.

Den bristande infrastrukturen har visat sig i de begränsade kommunikationsmöjligheterna ut till entreprenörernas gårdar. Det krävs många gånger egen bil för att ta sig dit. Denna brist har medfört att allt fler människor och företag flyttar från landsbygden in till städerna där infrastrukturen är bättre och resurserna mer lättillgängliga (OECD, 2006). Detta skapar också skillnader i närheten till kundmarknaden och möjligheten att marknadsföra sig (Andersson, 2008).

Samtliga företag har känt av dålig lönsamhet i sina tidigare verksamheter som också varit belägen på landsbygden. Leif Lindh gick från att vara spannmålsbonde till att starta en älgpark. Pytt Hamberg gick från att bedriva inackorderingsstall till seminestation och avelsverksamhet. På Lennart Ljungmans gård bedrevs tidigare fåravel som sedan övergick till alpakaavel. Leif och Lennart är bra och tydliga exempel på entreprenörer som följer den trend som råder på landsbygden. Andersson et al., (2008) liksom Markantoni & van Hoven (2012) menar att landsbygden har tidigare dominerats av jord- och lantbruk men att andra entreprenöriella aktiviteter har blivit mer populära i den rumsliga kontexten. Landsbygden har gått från att vara ett produktionslandskap till ett konsumtionslandskap där exempelvis turism- och entreprenadverksamheter har blivit en viktig del.

De nya entreprenöriella aktiviteterna som de studerade företagen har valt att bedriva passar entreprenörerna samt gårdens och den rumsliga kontextens karaktär bättre. Pytt och Lennart

sökte mindre arbetsintensiva aktiviteter, då de tidigare verksamheterna krävde mycket tid och var för slitsamma. Pytts nuvarande företag kräver mest arbete under sommarhalvåret och inget under vintern. Lennarts alpäckor är lättskötta året om, till skillnad från hans tidigare fåravel.

Enligt Welter (2011) bör den entreprenöriella aktiviteten anpassas efter de möjligheter och de resurser som den rumsliga kontexten erbjuder. Detta är något som kan ses i de tre studerade företagen, då de vill bevara gårdarna samt ha en betydelsefull sysselsättning. För att lyckas bevara och underhålla gården krävs det att markerna hålls öppna och välvårdade, vilket samtliga entreprenöriella aktiviteter också bidrar till. Entreprenören kan därmed anses ha använt sig av den begränsade resurstillgången i den rumsliga kontexten. Detta går i linje med begreppet bricolage som innebär att man har en förmåga att se entreprenöriella möjligheter i en resursfattig kontext (Baker & Nelson, 2005). Landsbygden kan anses vara en sådan kontext, alltså resursfattig och svår (Anderson, 2000).

5.2 Möjligheter med att bedriva entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Landsbygdens rumsliga kontext tillhandahåller möjligheter till att bedriva entreprenöriella aktiviteter (Welter, 2011). OECD (2006) menar att det finns en stor mängd outnyttjade resurser samt ekonomisk potential som inte är utnyttjade. Dock kan landsbygdens särskildhet medföra begränsningar vad rör entreprenörskap (Welter, 2011). Därmed krävs det att interaktionen mellan entreprenören och landsbygdens rumsliga- och sociala kontext är god för att kunna dra nytta av alla möjligheter som erbjuds. Många entreprenöriella aktiviteter på landsbygden handlar om att kunna skapa och utvinna ett värde från den omkringliggande omgivningen (Anderson, 2000). De tre studerade företagen visade på en stor interaktion mellan den entreprenöriella aktiviteten samt den rumsliga och sociala kontexten.

Leif såg sin skog och den fysiska platsen på Gårdsjö som en utmärkt miljö för älgar, vilket han tog tillvara på genom att starta upp sin älgpark. Welter (2011) diskuterar den geografiska platsen som en viktig faktor för att bedriva en entreprenöriell aktivitet. Gårdsjö ligger enligt Leif på en geografisk lämplig plats att bedriva en turismverksamhet på. Detta då avståndet till flera större städer ligger inom en radie av en och en halv timme till två timmars bilfärd bort, vilket gör att många kunder har möjligheten till att besöka älgparken.

Pytt såg en möjlighet i att gården var vackert belägen. Närheten till vatten och öppna marker skapar en förhöjd livskvalitet för henne och familjen samt konkurrensfördelar gentemot andra seminstationer. Många kunder upplever den rumsliga kontexten och platsen som lugn, trygg, liten och gemytlig att lämna sin häst på. Lundberg & Fredman (2012) diskuterar vikten av tillgången till naturresurser och en förhöjd livskvalitet som en viktig drivkraft till en entreprenöriell aktivitet på landsbygden. De anser också att entreprenörens livsstil bör passa den entreprenöriella verksamheten samt att intresset för aktiviteten är stort. Detta är något som tydligt syns i Pytts företagande och engagemang samt intresse för hästar.

Lennarts gårds omgivning är även den vackert belägen vid vattnet. Detta är något som Lennart har dragit fördel av genom att hyra ut stugor med sjöutsikt, vilket har visat sig vara attraktivt för att få dit kunder. Lundberg & Fredman (2012) diskuterar i sin artikel att platsen och dess naturvärden måste vara tillräckligt attraktiv för att få dit kunder. Utöver uthyrning av stugor bedriver Lennart även sin alpäckavel. Detta då klimatet och gårdens storlek är väl lämpad att bedriva en sådan verksamhet på, då djuren inte kräver stora ytor. De två

aktiviteterna innehar en god interaktion med landsbygdens rumsliga kontext som Welter (2011) anser är viktigt för att kunna förstå hur en entreprenöriell aktivitet skapas och upprätthålls.

Samtliga studerade entreprenörer påvisar stark drivkraft, kompetens och riskbenägenhet i sitt entreprenörskap. Detta är egenskaper som går i linje med vad Landström och Löwegren (2009) anser att en entreprenör bör ha. Drivkrafterna hos Leif, Pytt och Lennart syns tydligt i deras stora engagemang, brinnande intresse för djur och starka vilja att se möjligheter i landsbygdens kontext. Deras kompetens kan ses i form av utbildning inom aktivitetens område men också genom tidigare erfarenheter och ett starkt intresse för företaget. Riskbenägenheten hos de tre entreprenörerna yttrar sig genom deras mod att våga satsa på de nya affärsidéerna, trots den sociala kontextens motstånd. Entreprenörernas riskbenägenhet kan också tydas i modet att starta upp unika företag med specifika affärsidéer. Detta visar även en stor innovationsförmåga och kreativitet, vilket Baker & Nelson (2005) menar är viktiga egenskaper för att lyckas bedriva en entreprenöriell aktivitet.

5.2.1 Bricolage

Begreppet bricolage handlar om att entreprenören har en förmåga att se entreprenöriella möjligheter i en resursfattig miljö (Baker & Nelson, 2005). Landsbygden är en rumslig kontext som kan anses ha begränsade resurser (Lundberg & Fredman, 2012). Därför är det viktigt att entreprenören klarar av att kombinera och återanvända de redan befintliga resurserna (Baker & Nelson, 2005). Gårdsjö älgpark, Rånäs stall och seminstation och Hamralpaca är bra exempel på entreprenörer som använder sig av bricolage. Begreppet är ofta associerat till små företag, fysiska resurser, kompetens och överträdelse av normer (Baker & Nelson, 2005). De fem aspekterna kommer att analyseras nedan.

Leif mötte misstro i den sociala kontexten och hade en trög och svår uppstart av älgparken. Detta då det inte var många som trodde på idén och Länsstyrelsen saknade kunskap om en sådan typ av verksamhet. Dock var Leif beslutsam om att starta älgparken och gjorde också det, trots att flera inte trodde att det var möjligt. Detta faller inom ramen för hur Baker & Nelson (2005) ser på begreppet bricolage. De menar att begreppet innefattas av en vägran att acceptera begränsningar i den befintliga miljön och att fokus istället läggs på att se möjligheter. Denna förmåga, att bara fokusera på möjligheter, medför att entreprenören kan se potential att skapa något av resurser som andra har ignorerat, avvisat eller ansett vara oanvändbara. Baker & Nelson (2005) talar också om vikten av entreprenörens kompetens inom verksamheten. De är någon som Leif kan anses ha eftersom han tidigare varit älgjägare och besitter stora kunskaper om dessa djur.

Pytt har sedan lång tid tillbaka arbetet med hästar och ungdomar och innehar därmed god kompetens inom dessa områden. I enighet med Baker & Nelsons (2005) diskussion kring begreppet bricolage har Pytt tagit till vara på sin kompetens och de befintliga resurserna som finns i hennes omgivning. Hon har utnyttjat sin kunskap och sina erfarenheter för att skapa en entreprenöriell aktivitet med hjälp av gårdens befintliga resurser i form av ett stall samt ridhus.

Lennart ville skapa en värdefull verksamhet utifrån gårdens fysiska resurser och den rumsliga kontexten. Genom att se kreativt utifrån de förutsättningar som fanns och med en stark innovationsförmåga skapade han Hamralpaca som innefattas bland annat av alpackaavel och uthyrning av stugor. Valet av aktivitet kan anses innovativt och kreativt, då alpackor i Sverige

inte tillhör det vanligaste djuret. Baker & Nelson (2005) menar att just kreativiteten samt innovationsförmåga är viktiga egenskaper för att bedriva bricolage och skapa en entreprenöriell aktivitet.

5.2.2 Embeddedness

Begreppet embeddedness handlar om att "bädda in sig" i den omgivande kontexten (Jack & Anderson, 2002). För att göra det krävs en god kännedom av omgivningen. Detta är ytterligare ett sätt att skapa möjligheter för att bedriva en entreprenöriell aktivitet. I de tre studerade företagen kan embeddedness uppfattas som en viktig faktor för att kunna utnyttja den sociala kontextens möjligheter.

Leif uppvisar tydliga tecken på embeddedness. "Inbäddningen" i den sociala och rumsliga kontexten har hjälpt Leif att se de behov och luckor som finns i Morgongåva. Jack & Anderson (2002) menar att detta hjälper entreprenören att se möjligheter och skapa nya affärsidéer. Leif har genom inbäddningen sett luckor i Morgongåva i form av brist på övernattningsmöjligheter. Detta gjorde att han vågade satsa på sitt nya projekt, att rusta och hyra ut en övernattningsstuga. Landström & Löwegren (2009) poängterar också att om entreprenören har god kännedom av omgivningen kan denne lättare avgöra om affärsidén är värd att satsa på eller inte.

Pytt har bäddat in sig i den rumsliga och sociala kontexten samt lyckats genomföra sin affärsidé bland annat genom sitt sociala nätverk. Jack & Anderson (2002) menar att det inte enbart är det ekonomiska faktorerna som krävs för att driva en entreprenöriell aktivitet, utan lägger stor vikt vid det sociala nätverket. Enligt Welter (2011) innefattas den sociala kontexten till viss del av en uppbyggnad av ett nätverk. Jack & Anderson (2002) menar vidare att det sociala nätverket kan skapa möjligheter i form av fysiska resurser, kompetens, kapital samt ytterligare kontakter. Pytt fick vid Rånäs stall och seminestation stöd från sin omgivning tack vare god kontakt med grannarna. Denna kontakt och stöttning hjälpte Pytt att våga satsa på sin affärsidé och få en bra uppstart av företaget. Hade inte omgivningen stöttat Pytt i sitt företagande hade detta mycket väl kunnat skapa en svårighet för etableringen av Rånäs stall och seminestation. Enligt både Jack & Anderson (2002) samt Landström & Löwegren (2009) är omgivningar som stöttar, uppmuntrar och accepterar misslyckande gynnsamma för entreprenörer. Detta då omgivningen hjälper till att få entreprenören att våga samt förverkliga sina affärsidéer.

Lennart såg sin affärsidé i att förbättra kunskapen hos andra människor om alpackor och deras fina ull. I ullens höga kvalitet och alpackans kapitalintensivitet hade Lennart förhoppningar om att detta skulle kunna skapa en marknad i Sverige. Insikten om att ekologiska produkter allt mer efterfrågas av marknaden var något som Lennart såg som en möjlighet. Detta är ett resultat av hur entreprenören integrerar med Welters (2011) företagskontext, som innefattas bland annat av marknadens utveckling. Jack & Anderson (2002) menar vidare att en inbäddning medför att nya affärsidéer kan skapas. Lennart ser sin omgivning full av möjligheter och genom sin inbäddning i den sociala kontexten som innebär kontakt med kunder har han sett nya luckor och behov som han skulle ha satsat på om han var yngre. Detta i form av bed and breakfast, restaurang, anordna kurser samt träna djuren.

5.3 Svårigheter med att bedriva entreprenöriella aktiviteter på landsbygden

Landsbygden är inte alltid den lättaste kontexten att bedriva en entreprenöriell verksamhet i (Lundberg & Fredman, 2012). Denna kontext kan anses vara full av möjligheter, men innefattar också en del begränsningar (Welter, 2011). Anderson (2000) beskriver att det finns skillnader mellan landsbygd och stad, vilket alla de tre studerade företagen har upplevt i någon form.

5.3.1 Gårdsjö älgpark

Leif har känt av skillnader i infrastrukturen mellan landsbygd och stad. Detta då det råder bristande kommunikationsmöjligheter mellan Morgongåva och Gårdsjö. Enligt OECD (2006) beror denna bristande infrastruktur bland annat på den avfolkning som sker från landsbygden in till städerna. Detta är något som i sin tur skapar problem för den entreprenöriella aktiviteten (Lundberg & Fredman, 2012). Leif har dock löst detta problem genom ett gott samarbete med ett taxibolag som erhåller fasta priser när kunderna ska ta sig från Morgongåva tågstation till Gårdsjö. Detta påvisar att kreativitet kan vara en lösning och ett redskap för att övervinna landsbygdens svårigheter (Landström & Löwegren, 2009).

5.3.2 Rånäs stall och seminstation

Pytt har upplevt skillnader i prissättningar och betalningsviljan mellan landsbygd och stad. Hon menar att det är lättare att ta ut högre priser och ta betalt för sina tjänster i staden jämfört med vad det är på landsbygden. Skillnaderna menar Lundberg & Fredman (2012) bero på att en resurs som kapital är större i städerna än på landsbygden. Pytt ser även olikheter i sättet att marknadsföra sig mellan stad och landsbygd. Johansson & Klaesson (2008) menar att denna skillnad oftast handlar om att överbrygga svårigheter med det långa avståndet från landsbygden till städerna, där kunderna finns. Avståndet har också medfört att Pytt känner en saknad av en person att bolla idéer med och menar att detta kan behövas för att utvecklas och lösa problem i företaget. Detta är något som går i linje med vad Johansson & Klaesson (2008) framhåller som en utav de svårigheter en entreprenör kan stöta på. De menar att avståndet mellan landsbygden och städerna medför att kontakten med andra människor, kunder och företag blir begränsad.

Pytt påpekar också att kunder i form av elever har varit svåra att behålla tidigare, då trenden på marknaden har varit att byta tränare ofta. Detta är en effekt av den dynamiska omgivningen och företagskontexten (Anderson, 2000; Welter, 2011). Att omgivningen är dynamisk innebär att nya trender skapas och att förutsättningar ändras (Anderson, 2000). Pytt känner även av svårigheten med att vara enmansföretagare. Enligt Miller et al., (2004) är enmansföretag förknippade med risker, då entreprenören själv ofta är nyckelpersonen i företaget. Denna risk i kombination med osäkerheten vad rör framtida hälsa hos entreprenören gör att företaget lätt blir sårbart. Pytt har reflekterat över denna sårbarhet och är medveten om att hon försätter företaget i en svår situation om hon själv skulle bli sjuk eller skadad.

5.3.3 Hamralpaca

Lennart startade upp en ny typ av verksamhet, alpakaavel, i hopp om att uppfylla ett behov på marknaden. Dock visade det sig att detta behov inte var så stort som Lennart hade trott. Detta påvisar också att marknader inte alltid är lätta att förutse, då den befinner sig under

ständiga förändringar (Landström & Löwegren, 2009). Anderson (2000) beskriver kontexten och strukturen på landsbygden som dynamisk. Detta betyder att nya hot, trender och affärsidéer kan uppkomma. Jack & Anderson (2002) menar att med hjälp av att bädda in sig i sin omgivning kan entreprenören lättare finna möjligheter och affärsidéer. Lennart själv är inne på samma spår och tycker att det är viktigt som entreprenör att hitta något som är passande, innovativt och intressant för tiden.

Att bedriva företag på landsbygden kräver att entreprenören lyckas överbrygga svårigheten med det långa avståndet till städerna (Johansson & Klaesson, 2008). Detta är något som Lennart, liksom Pytt, har upplevt som en svårighet i landsbygdens kontext. Lennart var en av de första att ta in alpackor till Sverige, vilket bidrog till att han var tvungen att skapa en ny marknad. Det långa avståndet till tätorterna, som Johansson & Klaesson (2008) diskuterar, medför att Lennart har svårt att marknadsföra sig och nå ut till kundmarknaden på ett bra sätt. Detta har lett till att alpakaaveln samt produktionen av alpakaäcken inte fått den utbredning som var önskad från början. Lennart känner också att alpakaaveln är tidskrävande samt att det är svårt att få passning av djuren under de långa resorna som konsulttjänsten ofta kräver. Johansson & Klaesson (2008) menar att avståndet till städerna bidrar till en begränsning vad rör kontakt med andra individer och företag, som skulle kunna vara till hjälp för Lennart. Genom embeddedness kan denna kontakt i form av nätverk ge möjligheter och bidra till fysiska resurser, kompetens, kapital samt ytterligare kontakter (Jack & Anderson, 2002).

Lennarts idé om att hyra ut stugor med sjöutsikt innefattade ytterligare en svårighet. Det i form av strandskyddet som gäller för all bebyggelse nära vatten och 300 meter upp på land. Detta är ett tydligt exempel på när Welters (2011) institutionella kontextdimension utgör en svårighet för entreprenören och dennes entreprenöriella aktiviteter. Enligt Welter (2011) handlar den institutionella kontextdimensionen om samhällets attityder, normer, lagar, regler och förordningar.

5.3.4 VRIO

Vad gäller entreprenörskap i allmänhet krävs en uppsättning resurser (Barney, 1991). Dock kan landsbygden anses inneha begränsningar inom detta och därmed utgöra en svårighet (Lundberg & Fredman, 2012). Enligt analysverktyget VRIO behöver en konkurrenskraftig resurs vara värdefull, sällsynt samt vara svår att imitera. Entreprenören måste också inneha en förmåga att kunna utnyttja resursen på ett effektivt sätt (Barney, 1991). Alla de tre studerade företagens resurser kan anses vara värdefulla, sällsynta samt svårimiterade genom att vara belägna i en särskild rumslig kontext, som landsbygden kan anses vara (Anderson, 2000). Dessa faktorer ger sig i uttryck i det individuellt belägna gårdarna som utgör unika och specifika möjligheter (Welter, 2011). Dessa möjligheter i kombination med de tre entreprenörernas förmåga och förutsättningar i form av kunskap, djur och gårdar har hjälpt till att skapa konkurrenskraftiga resurser och därigenom uthålliga entreprenöriella aktiviteter (Barney, 1991).

Nästa kapitel utgör uppsatsens sista kapitel och där kommer slutsatser av denna studies resultat att sammanställas. Även förslag på vidare forskning kommer att presenteras.

6 Slutsatser

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur företag bedriver entreprenöriella aktiviteter på landsbygden. För att kunna studera detta har möjligheter och svårigheter som finns i landsbygdens kontext diskuterats, med tre halvstrukturerade intervjuer som grund samt teorier inom ämnena landsbygd och entreprenörskap. Uppsatsens teoretiska bidrag har i huvudsak blivit att konstatera och bekräfta tidigare studiers resultat. De tre intervjuade företagen upplever möjligheter och svårigheter som går att hänföra till de befintliga teorierna som använts i denna studie.

Landsbygden kan anses vara en särskild rumslig kontext som innehar många möjligheter för entreprenörskap, i form av en stor del outnyttjade resurser som till exempel berg, sjöar, floder och skogar. Detta är resurser som saknas eller är svåra att skapa inne i städerna. Dock är det vanligt att landsbygden förknippas med svårigheter i form av långa avstånd till städerna där marknaden, kunderna och resurserna ofta finns. Studiens resultat av de tre företagen har påvisat att denna svårighet kan överbryggas genom god kännedom av den rumsliga- och sociala kontexten.

De tre företagen visar också på starka drivkrafter och brinnande intresse inom sitt ämne, vilket har fått dem att orka kämpa trots motstånd från den sociala kontexten. Gemensamt för dessa företag är att inte fokusera på svårigheterna utan att se möjligheterna som landsbygdens rumsliga kontext har att erbjuda.

Studien visar hur den geografiska platsen som de entreprenöriella aktiviteterna är belägna på är av betydelse, då entreprenören och många kunder uppskattar lugnet, tystnaden och frihetskänslan som landsbygdskontexten har att erbjuda. Dessa faktorer i sig kan också upplevas som bidrag till en förhöjd livskvalitet.

6.1 Förslag på vidare forskning

Denna studie har inte beaktat alla perspektiv kring det behandlade ämnet. Detta gör att forskning inom kontextens dimensioner går att diskutera vidare. Ett exempel är att vidareutveckla den institutionella kontexten där lagar, regler, kultur och politik är aktuella. Jordbrukspolitiken kan vara en lämplig aspekt att studera här, då denna kan skapa andra möjligheter och svårigheter för entreprenöriella aktiviteter på landsbygden. Möjligheter kan utgöras av olika typer av stöd för landsbygdsutveckling och svårigheter kan innefattas av förändrade stödvillkor samt utökad administration.

Referenser

Böcker och tidskrifter

- Anderson, A.R. 2000. Paradox in the periphery: an entrepreneurial reconstruction. *Entrepreneurship and Regional Development*, 12(2): 91-109.
- Andersson, H., Hansson, H., Larsén, K. 2008. Ska hela Sverige leva?: Hur ska jordbruket överleva? *Stockholm, Formas Fokuserar*.
- Baker, T., & Nelson, R. 2005. Creating Something from Nothing: Resource Construction through Entrepreneurial Bricolage. *Administrative science quarterly*, 50(3): 329-366.
- Barney, J. 1991. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1): 99-120.
- Bryman, A. & Bell, E. 2013. Företagsekonomiska forskningsmetoder. Uppl. 2. *Stockholm, Liber AB*.
- Eisenhardt, K., 1989, Building Theories from Case Study Research, *The Academy of Management Review*, 14(4): 532-550.
- Eisenhardt, K. & Martin, J. 2000. Dynamic capabilities: What are they? *Strategic Management Journal*, 21(10/11): 1105-1121.
- Jack, S., & Anderson, A. 2002. The effects of embeddedness on the entrepreneurial process. *Journal of Business Venturing*, 17: 467-487.
- Johansson, B., & Klaesson, J. 2008. Ska hela Sverige leva?: Landsbygdsföretagare måste fixa långa avstånd. *Stockholm, Formas Fokuserar*.
- Kodithuwakku, S. S., & Rosa, P. (2002). The entrepreneurial process and economic success in a constrained environment. *Journal of business venturing*, 17(5): 431-465.
- Landström, H., & Löwegren, M. 2009. Entreprenörskap och företagsetablering. *Lund, Studentlitteratur AB*.
- Lundberg, C., & Fredman, P. 2012. Success factors and constraints among nature-based tourism entrepreneurs. *Current Issues in Tourism*, 15(7): 649-671.
- Markantoni, M., & van Hoven, B. (2012). Bringing 'invisible' side activities to light. A case study of rural female entrepreneurs in the Veenkoloniën, the Netherlands. *Journal of rural studies*, 28(4): 507-516.
- Miller, A., Dobbins, C.L., Pritchett, J.G., Boehlje, M., & Ehmke, C. 2004. Risk Management for Farmers. Department of Agriculture Economics, Purdue University.
- OECD. 2006. The new rural paradigm: Policies and governance. Paris: OECD.

Shane, S., & Venkataraman, S. 2000. The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1): 217-226.

Stathopoulou, S., Psaltopoulos, D., & Skuras, D. 2004. Rural entrepreneurship in Europe: a research framework and agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 10(6): 404-425.

Penrose, E. 1959. The theory of the growth of the firm. *New York, John Wiley & Sons*.

Surry, Y., & Nordström, P. 2008. Ska hela Sverige leva?: CAP ökar satsningen på landsbygden. *Stockholm, Formas Fokuserar*.

Welter, F. 2011. Contextualizing entrepreneurship--conceptual challenges and ways forward. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 35(1): 165-185.

Widerberg, K., 2002. Kvalitativ forskning I praktiken. *Lund, Studentlitteratur*.

Yin, R.K. 2003. Case study research - design and methods, 3rd edition. *SAGE Publications*.

Rapporter

Jordbruksverket www.jordbruksverket.se

Företagandet på landsbygden 2009, 2014-05-05

<http://www.landsbygdsnatverket.se/download/18.78be32b411dd24541d28000531713/1234347395403/Slutlig+rapport+PDF.pdf>

Tillväxtanalys www.tillvaxtanalys.se.

Om Sveriges gles- och landsbygder 2007, 2014-04-11

<http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef890295b/1349863632507/fickfakta-om-gles-och-landsbygder-2007-07.pdf>

Internetreferenser

Gårdsjö älgpark (u.å). Om oss.

<http://www.gardsjoalgpark.se/om-oss/> [2014-04-10]

Hamralpaca (u.å.). Om oss.

http://www.hamralpaca.com/start_se.html [2014-04-28]

Jordbruksverket (2013-02-22). En tredjedel av Sveriges befolkning bor på landsbygden.

<http://www.jordbruksverket.se/pressochmedia/nyheter/nyheter2013/entredjedelavsverigesbefolkningborpalandbygden.5.1fec19c313cf285924f80003093.html> [2014-04-11]

Rånässtall (2009). Hem.

<http://www.ranasstall.se/> [2014-05-09]

SCB (2014). Statistisk årsbok 100 år.

<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/22678/Ovrigt/Statistisk-arsbok/30926/30933/Behallare-for-Press/369385/> [2014-05-05]

SCB (2013). Störst tillväxt utanför gamla stadskärnor.

http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Storst-tillvaxt-utanfor-gamla-stadskarnor/
[2014-05-05]

Tillväxtverket (2014-01-10). EU:s definition av SMF/SME.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/insatserfortillvaxt/flerochvaxandeforetag/cosme/eusdefinitionavsmfsme.4.21099e4211fd8c87b800017125.html> [2014-04-10]

Personliga meddelanden

Lindh, Leif. Grundare av Gårdsjö älgpark. Personlig intervju, Morgongåva, 2014-04-22

Ljungman, Lennart. Grundare av Hamraplaca. Personlig intervju, Hamra, 2014-04-29

Hamberg, Pytt. Grundare av Rånäs stall och seminestation. Personlig intervju, Rånäs, 2014-05-08

Bilagor

Bilaga 1 Intervjuguide

1. Berätta kort om dig.
2. Berätta kort och generellt om företaget.
3. Berätta mer ingående om ditt företag.
 - Varför startade du företaget?
 - Hur många djur har ni?
 - Hur gick det till när det startades?
 - Vilket år grundades företaget?
 - Vilka möjligheter såg du med att starta just denna typ av företag?
 - Vilka verksamheter finns på gården?
 - Hur stor är gården?
4. Vilka svårigheter mötte du vid uppstarten av företaget?
 - Hur reagerade din omgivning?
5. Vad är dina drivkrafter?
 - Mål/framtid med verksamheten?
 - Är målet uppnått?
6. Hur är det att bedriva företag på landsbygden?
 - Svårigheter/Hinder
 - Möjligheter/Styrkor
7. Hur ser du på tillgängligheten/avståndet till större städer där många kunder och leverantörer finns?
 - Särskildheten med att bedriva företag på landsbygden
(tillgänglighet/avstånd/kommunikation utåt) till skillnad från staden.
8. Har du övervunnit alla svårigheterna som finns med att bedriva företag på landsbygden?
9. Vad anser du är fördelarna/nackdelarna med att bedriva ett litet företag (mikroföretag)?
10. Vilka möjligheter ser du generellt med att bedriva företag på landsbygden?
11. Hur stor roll spelar den omkringliggande fysiska miljön för din verksamhet?